

קָהָלָת

דְּבָרֵי קָהָלָת בֶּן־דָּוד מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלָם: ² הַבָּל הַכְּלִים אֲמַר קָהָלָת הַבָּל הַכְּלִים הַכָּל הַבָּל: ³ מַה־יִתְרֹן לְאַדְם בַּכָּל־עַמְלָיו שִׁיעַמְל תְּחַת הַשְּׁמֶשׁ: ⁴ דָוָר הַלְּך וְרוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עַמְרָת: ⁵ וּזְרַח הַשְּׁמֶשׁ וּבָא הַשְּׁמֶשׁ וְאֶל־מִקְומָו שׂוֹאָף זֹרֶחֶת הָיא שָׁם: ⁶ הַוְלָך אֶל־דָּרוֹם וּסְגֻב אֶל־צְפָנוֹ סְגֻב סְגֻב הַוְלָך הָרְיוֹח וְעַל־סְבִיבָתוֹ שָׁב הָרְיוֹח: ⁷ כָּל־הַנְּחָלִים הַלְּקִים אֶל־הָעָם וְהַיּוֹם אַגְּנָנוּ מְלָא אֶל־מִקְומָו שְׁהַנְּחָלִים הַלְּקִים שָׁם הָם שְׁבִים לְלָכָת: ⁸ כָּל־הַדְּבָרִים יָגַעַם לְאִיּוֹכֶל אִישׁ לְדָבָר לְאַתְשָׁבָע עַזְן לְרֹאֹת וְלֹא־תִּמְלָא עַזְן מִשְׁמָעָ: ⁹ מַה־שְׁחִיה הָוָא שְׁיָהָה וְמַה־שְׁנַעֲשָׂה הָוָא שְׁיַעַשָּׂה וְאַזְן כָּל־חֶדֶש תְּחַת הַשְּׁמֶשׁ: ¹⁰ יִשְׁכַּב הַבָּר שִׁיאָמֶר רְאֵה־זֶה חֶדֶשׁ הָוָא כָּבָר הָיָה לְעַלְמִים אֲשֶׁר הָיָה מַלְפָנָנוּ: ¹¹ אַיְזָן זְכָרוֹן לְרָאשָׁנִים וּבָם לְאַחֲרָנִים שְׁיָהָיו לְאִידְיָה לְהָם זְכָרוֹן עַם שְׁיָהָיו לְאַחֲרָנָה: פ ¹² אַנְיִ קָהָלָת הִיְתִּי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָם: ¹³ וְגַתְתִּי אֶת־לְבִי לְדָרוֹשׁ וְלַחוֹר בְּחַכְמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תְּחַת הַשְּׁמֶםִים הָיָא | עֲנֵינוּ רַע נְתַן אֶל־הָעִם לְבָנֵי הָאָדָם לְעַנּוֹת בּוּ: ¹⁴ רְאֵיתִי אֶת־כָּל־הַמְּעֻשִׂים שְׁנַעֲשָׂוּ פְּתַחַת הַשְּׁמֶשׁ וְתַגְנָה הַכָּל הַבָּל וְרַעֲוֹתָה רְיוֹח: ¹⁵ מַעֲוֹת לְאִיּוֹכֶל לְתַחַנוּ וְחַסְרוֹן לְאִיּוֹכֶל לְהַפְנּוֹת: ¹⁶ דְּבָרָתִי אַנְיִ עַם־לְבִי לְאָמֶר אַנְי

הנה הגדלתי והוספתי חכמה על כל אשר היה לפני
על ירושלם ולבוי ראה תרבה חכמה ורעת: ¹⁷ וזאת
לבי לדעת חכמה ורעת הוללות ושכלות ידעתי שגמזה
היא רענון ריח: ¹⁸ כי ברב חכמה רב בעס ויוסף דעת
יוסף מכאוב:

2

¹ אמרתי אני בלבוי לך נא אנסכה בשמחה וראתה
בטוב והנה גמזה האבל: ² לשחוק אמרתי מה תלל
ולשמחה מה זה עשה: ³ פרתוי בלבוי למשוך בין
אהבתשרי ולבוי נהג בחכמה ולאותו בסכלות עד
אשר אראה איך טוב לבני adam אשר יעשה תחת
השימים מספר ימי חייהם: ⁴ הגדלתי מעשי בניתי לי
בטהים נטעתי לי כרכמים: ⁵ עשיתי לי גנות ופרדסים
ונטעתי בהם עין קל-פרי: ⁶ עשיתי לי ברכות מים
להשכות מהם יער צומח עציים: ⁷ קניתי עבדים ושבחות
ובני בית היה לי גם מקנה בקר וצאן תרבה היה לי מכל
שתיו לפני בירושלם: ⁸ נשתי לי גמץף וזיהב וסגולת
מלךים והאדיגות עשיתי לי שרדים ושרות ותענוגת בני
האדם שדה ושדות: ⁹ וגדלתה והוספתי מכל שגדה לפני
בירושלם אף חכמה עמדת לי: ¹⁰ וכל אשר שאלו עיניו
לא אצלתי מהם לא מנעתי את-לבוי מכל-שמחה כי-לבוי
שמחה מכל-עמלוי וזה-הניהם חלקי מכל-עמלוי: ¹¹ ובנתי
אני בכל-מעשי שעשו ידי ובעמיל שעמילתי לעשות והנה
הכל האבל ורעות ריח ואין יתרון פחת השם: ¹² ובנתי

אנֵי לְרֹאָות חִכְמָה וְהוֹלָלוֹת וּסְכָלוֹת כִּי וְמִה אָדָם שִׁבְנוֹא
אַחֲרֵי הַפְּלַךְ אֶת אָשֶׁר־כָּבֵר עֲשָׂוָהוּ: ¹³ וְרָאִיתִי אֲנִי שִׁישָׁ
וַיְרֻזֵּן לְחִכְמָה מִן־הַסְּכָלוֹת קִיְתְּרוֹן הַאֲוֹר מִן־הַחִשָּׁד: ¹⁴
הַחִכָּם עִינֵּיו בְּרָאָשוֹ וְהַכְּסִיל בְּחַשֵּׁךְ הַוְּלָךְ וְיַדְעָתִי
גַּם־אֲנִי שִׁמְקָרָה אֶחָד יַקְרָה אֶת־כָּלָם: ¹⁵ וְאַמְרָתִי אֲנִי
בְּלַבִּי כִּמְקָרָה תְּפִסְיָל נִמְ-אֲנִי יִקְרָנוּ וְלִמְהַחְמָתִי אֲנִי אֲזִ
יּוֹתָר וְדִבְרָתִי בְּלַבִּי שִׁמְ-זִיה הַבָּל: ¹⁶ כִּי אַיִן זִכְרוֹן לְחִכָּם
עַמְ-הַכְּסִיל לְעוֹלָם בְּשִׁכְבָּר הַיּוֹם֙ הַבָּאִים הַכָּל נִשְׁכָּחַ
וְאַיִד יָמִוֹת הַחִכָּם עַמְ-הַכְּסִיל: ¹⁷ וְשַׁנְאָתִי אֶת־הַחִכָּם

כִּי רַע עַלְיָה הַמְעָשָׂה שְׁנִיעָשָׂה תְּחִתְהַשְּׁמָשׁ כִּי־הַכָּל הַכָּל
וְרֹעֲוֹת רְוִיחָה: ¹⁸ וְשַׁנְאָתִי אֲנִי אֶת־כָּל־עַמְלִי שְׁאַנִּי עַמְלֵל תְּחִתְהַ
הַשְּׁמָשׁ שְׁאַנְיִחְנוּ לְאָדָם שִׁיחְיָה אַחֲרִי: ¹⁹ וּמַיְ וַיְדַע הַחִכָּם
יִהְיָה אָוֹסָל וַיְשַׁלֵּט בְּכָל־עַמְלִי שְׁעַמְלָתִי וְשְׁחַכְמָתִי תְּחִתְהַ
הַשְּׁמָשׁ גִּמְ-זִיה הַבָּל: ²⁰ וְסִבְוֹתִי אֲנִי לִיאַש אֶת־לְבַבִּי עַל־
כָּל־הַעַמְלֵל שְׁעַמְלָתִי תְּחִתְהַשְּׁמָשׁ: ²¹ כִּירִיש אָדָם שְׁעַמְלָתוֹ
בְּחִכְמָה וּבְדָעַת וּבְכְשָׁרוֹן וּלְאָדָם שְׁלָא עַמְלָבוֹ וַתְּנַנְנֵי
חַלְקָיו גִּמְ-זִיה הַבָּל וְרַעֲהָה רַבָּה: ²² כִּי מִה־דָּתָה לְאָדָם
בְּכָל־עַמְלָיו וּבְרַעֵינוֹ לְבּוֹ שְׁהָוָא עַמְלֵל תְּחִתְהַשְּׁמָשׁ: ²³ כִּי
כָּל־יִמְיוֹ מִכְאָבִים וּכְעַס עַנְנָנוֹ גִּמְ-בְּלִילָה לְאֶשְׁכָב לְבּוֹ
גִּמְ-זִיה הַבָּל הוּא: ²⁴ אַיִן־טוֹב בְּאָדָם שִׁיאָכֵל וְשָׁתָה וְחַרָּא
אֶת־נִפְשָׁוֹ טֹב בְּעַמְלָיו גִּמְ-זִיה רָאִיתִי אֲנִי כִּי מִיד הָאֱלֹהִים
הִיא: ²⁵ כִּי מַיְ יִאָכֵל וּמַיְ יִחְוֹשׁ חִוֵּז מִמְנִי: ²⁶ כִּי לְאָדָם
שְׁטוֹב לְפָנֵינוּ נָתַן חִכְמָה וְדָעַת וְשְׁמָהָה וְלְחוֹטָא נָתַן עַנְנָנוֹ
לְאַסּוֹף וּלְכָנּוֹס לְתַחַת לְטוֹב לְפָנֵינוּ הָאֱלֹהִים גִּמְ-זִיה הַבָּל

וירעות רוח:

3

¹ לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים: ס ² עת ללהת
ועת למות עת לטעת ועת לעקור נטווע: ³ עת להרzon
ועת לרפוא עת לפרויז ועת לבנות: ⁴ עת לבכות ועת
לשחוק עת ספרוד ועת רקוב: ⁵ עת להשליך אבניים ועת
כנוס אבניים עת לחבוק ועת לרחק מתחבן: ⁶ עת לבקש
ועת לאבד עת לשנור ועת להשליך: ⁷ עת לקרוע ועת
לחפוך עת לחשות ועת לדבר: ⁸ עת לאחוב ועת לשנא
עת מלחה ועת שלום: ס ⁹ מה יתרון העושה באשר הוא
עמל: ¹⁰ רציתי אתה הענו אשר נתנו אליהם לבני האדם
לענות ב': ¹¹ אתה הכל עשה יפה בעתו גם אתה העלם
נתן בלבם מבלי אשר לא ימצא האלים אתה המעשה
אשר עשה האלים בראש ועד סוף: ¹² ירעתי כי אין
טוב בם כי אם לשלמה

ולעשות טוב בתיו: ¹³ וגם כל-האדם שיأكل ישנה
וראה טוב בכל-עמלו מחת אליהם היה: ירעתי
כי כל-אשר יעשה האלים הוא יהיה לעולם עליון
אין להסיף ומפני אין לנרע והאלים עשה שיראי
מלפניו: ¹⁵ מה-שנית כבר הוא אשר היה כבר
היה והאלים יבקש את-גראף: ¹⁶ ועוד רציתי תחת
השמש מקום המשפט שמה הרשע ומקום הצדקה שמה
הרשות: ¹⁷ אמרתי אני בלבבי אתה-צדיק ואתה-הרשות
ישפט האלים כי עת לכל-חפץ ועל כל-המעשה שם:

¹⁸ אַמְرָתִי אֲנִי בְּלֹבֶד עַל־דְּבָרֵת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרְם הָאֱלֹהִים וְלֹרְאֹת שְׁהָם־כְּהָמָה הַפָּה לָהֶם: ¹⁹ כִּי מִקְרָה בְּנֵי־הָאָדָם וּמִקְרָה הַבְּהָמָה וּמִקְרָה אֶחָדר לְהֶם כְּמוֹת זֶה כְּנוֹ מַות זֶה וַרְוִית אֶחָדר לְכָל וּמוֹתָר הָאָדָם מִן־דְּבָרָה מָה אֵין כִּי הַכָּל הַכָּל: ²⁰ הַכָּל הַזֶּל אֶל־מִקְומָם אֶחָדר הַכָּל הַזֶּה מִן־הַעֲפָר וְהַכָּל שֶׁב אֶל־הַעֲפָר: ²¹ מַיִּי יוֹלֵד רִוח בְּנֵי הָאָדָם הַעֲלָה הִיא לְמַעַלָּה וַרְוִית הַבְּהָמָה הַיְּרָדֶת הִיא לְמַטָּה לְאָרֶץ: ²² וַרְאָתִי כִּי אֵין טוֹב מַאֲשֶׁר יִשְׂמַח הָאָדָם בְּמַעְשָׂיו כִּי־הָוָא חַלְקוּ כִּי מַיִּי יִבְיָאנְוּ לְרֹאֹת בְּמַה שִׁיחַיָּה אֶחָרוֹ:

4

¹ וּשְׁבַתִּי אֲנִי וְאֶרְאָה אֶת־כָּל־הַעֲשָׂקִים אֲשֶׁר נָעֲשִׂים תְּחִתָּה הַשְּׁמֶשׁ וְתְּגִנָּה | דְּמִיעַת הַעֲשָׂקִים וְאֵין לָהֶם מִנְחָם וּמִיְּד עַשְׂקִיהם כְּחַזְקָה וְאֵין לָהֶם מִנְחָם: ² וּשְׁבַתִּי אֲנִי אֶת־הַמְּתָתִים שֶׁקְבֵּר מַתָּה מִן־הַתִּיְּמִים אֲשֶׁר הַפָּה חִיִּים עֲרָנָה: ³ וּטוֹב מְשִׁנְיָהָם אֶת אַשְׁר־עָשׂוּ לֹא חָנוּ אֲשֶׁר לְאֶרְאָה אֶת־הַמְּעָשָׂה הַרְעָא אֲשֶׁר נָעֲשָׂה תְּחִתָּה הַשְּׁמֶשׁ: ⁴ וַרְאָתִי אֲנִי אֶת־כָּל־עַמֵּל וְאֶת כָּל־כְּשָׂרוֹן הַמְּעָשָׂה כִּי הִיא קָנָאת־אִישׁ מְרַעָּתוֹ גַּם־זֶה הַכָּל וְרֻעוּת רִוח: ⁵ הַכְּסִיל חַבְקָק אֶת־יִדְיוֹ וְאֶכְלָל אֶת־בְּשָׂרוֹ: ⁶ טוֹב מַלְאָה כְּפָנָה מַמְלָא חַפְנִים עַמְלָל וְרֻעוּת רִוח: ⁷ וּשְׁבַתִּי אֲנִי וְאֶרְאָה הַכָּל תְּחִתָּה הַשְּׁמֶשׁ: ⁸ יְשַׁׁ אֶחָדר וְאֵין שְׁנִי גַּם בָּנו וְאֶח אַיְזָלָו וְאֵין קַז לְכָל־עַמְלָלוֹ גַּם־עִינָיו לְאֶת־שְׁבָע עַשְׂרֵה וְלִמְיוֹן אֲנִי עַמְלָל וּמִתְּחִפָּר אֶת־נִבְשֵׁי מְטוֹבָה גַּם־זֶה הַכָּל וְעַגְנָן רַע

היא: ⁹ טובים הַשְׁנִים מִן־הָאֶחָד אֲשֶׁר יִשְׂלַّהּם שְׁכֶר טוֹב בְּעַמְלָם: ¹⁰ כִּי אָמֵן־פְּלִילָה הָאֶחָד יִקְרֵם אֶת־חֶבְרוֹ וְאַלְוֹ הָאֶחָד שִׁיפּוֹל וְאַיִן שְׁנִי לְהַקְרִמוֹ: ¹¹ גַּם אָמֵן־שְׁכֶבֶת שְׁנִים וְתַּם לְהַמְּלֵךְ וְלְאֶחָד אַיִד יִחְמַם: ¹² וְאָמֵן־תְּקִפוֹ הָאֶחָד הַשְׁנִים יַעֲמֹדוּ נָגָדו וְתַחַווֹת הַמְּשֻׁלָּשׁ לֹא בְמִתְרָה יַנְחַק: ¹³ טוֹב יָלֵד מַסְפֵּן וְחַכְם מַפְלָךְ זָקָן וּכְסִיל אֲשֶׁר לְאִידָּע לְהַזְּהָר עֹוד: ¹⁴ כִּירְמָבִית הַסּוּרִים יֵצֵא לְמַלְךָ כִּי גַּם בְּמַלְכָותָנוּ נָלֵד רֹשׁ: ¹⁵ רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַחַיִם קְמַה לְכִים תַּחַת הַשְּׁמֶשׁ עַם הַיָּלֵד הַשְׁנִי אֲשֶׁר יַעֲמֵד פְּחַתְּיו: ¹⁶ אַיִן־קָצָץ לְכָל־הָעָם לְכָל־אֲשֶׁר־הָיָה לְפָנֵיכֶם גַּם הַאֲחַרְזִים לֹא יַשְׁמַחוּ־בָּו כִּינָם זֶה הַבָּל וְרַעֲיוֹן רִיחָה: ¹⁷ שָׁמֵר רַגְלֵיךְ כַּאֲשֶׁר תַּלְךְ אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים וְקָרֹוב לְשָׁמֵעַ מִתְּהַכְּסִילִים זָבֵח כִּירָאָנִים יוֹדְעִים לְעָשֹׂות רָע:

5

¹ אל־תְּבַהַל עַל־פִּיה וְלֹכֶךְ אל־יִמְהַר לְהוֹצִיא דָבָר לְפָנֵי הָאֱלֹהִים כִּי הָאֱלֹהִים בְּשָׁמִים וְאַפָּה עַל־הָאָרֶץ עַל־כָּנו יַהְיֵי דְבָרֶיךָ מַעֲטִים: ² כִּי בָא הַחְלוּם בְּרַב עֲנָנוֹ וּקוֹל כְּסִיל בְּרַב דְּבָרִים: ³ כַּאֲשֶׁר תַּלְךְ נָדֵר לְאֱלֹהִים אֶל־תָּאָחֵר לְשִׁלְמָמוֹ כִּי אֵין חַפֵּץ בְּכִסְיָלִים אֶת אֲשֶׁר־תַּלְךְ שְׁלָלִים: ⁴ טוֹב אֲשֶׁר לְאֶתְלָר מִשְׁתְּדוֹר וְלֹא תְשַׁלֵּם: ⁵ אל־תַּתְּפַנֵּן אֶת־פִּיךְ לְחַטִּיא אֶת־בְּשָׂרֶךָ וְאֶל־תֹּאמֶר לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי שְׁנִנָּה הִיא לְמֹתָה יַקְצֵף הָאֱלֹהִים עַל־קְזַב וְתַּבְלִל אֶת־מַעֲשָׂה יִדְיךָ: ⁶ כִּי בְּרַב חִלְמֹות וְהַבְּלִים

וְבָרִים תַּרְבֹּת כִּי אֶת־הָאֱלֹהִים יִרְאָ: ⁷ אִם־עַשֵּׂק רֹשׁ
 וְגֹלֶ מִשְׁפָּט וְצִדְקָת טְרֵאָה בְּמִדְינָה אֶל־תְּתִמְמָה עַל־הַחֲפִזָּ
 כִּי גַּבָּה מַעַל גַּבָּה שְׁמָר וְגַדְחִים עַלְיָהָם: ⁸ וַיַּתְרֹן אֶרֶץ
 בְּכָל הִיא מֶלֶךְ לְשָׁדָה נָעַבְד: ⁹ אֶתְבּ כֶּסֶף לְאִישָׁבָע
 כֶּסֶף וּמִירְאֶתְבּ בְּחָמוֹן לְאַתְּבּוֹאָה נִמְזָה הַכָּל: ¹⁰ בְּרֻבּוֹת
 הַטוֹּבָה רַבּוֹ אָוְכְלִיהָ וּמַה־כְּשָׁרוֹן לְבָעֵלְיָה כִּי אִם־דָּרָא
 עַיְנוֹ: ¹¹ מִתְוֹקָה שְׁנָת הַעֲבָד אִם־מְעַט וְאִם־הַרְבָּה יַאֲכֵל
 וְהַשְּׁבָעַ לְעֵשֶׂר אִינְנוּ מְנִיחַ לֹו לִישָׁוֹן: ¹² יִשְׁ רָעָה חֹלָה
 רָאִיתִי תְּתִחְתָּ הַשְּׁמָשׁ עַשְּׂרָ שְׁמָוֹר לְבָעֵלוֹ לְרַעַתּוֹ: ¹³ וְאָבֵד
 הַעֲשָׂר הַהִיא בְּעַנְנָן רַע וְהַוְּלִיד בֶּן וְאַיְן בִּירוּ מְאוֹמָה:
¹⁴ כִּאָשָׁר יָצָא מַבְטָן אָמוֹן עָרוֹם יַשְׁוֹב לְלִכְתָּ קְשָׁבָא וּמְאֹמָה
 לְאִישָׁא בְּעַמְלָוּ שְׁילָך בִּידָו: ¹⁵ וְגַמְזָה רָעָה חֹלָה
 כָּל־עַמָּת שְׁבָא בָּנָן וְלָךְ וּמַה־יִתְרֹן לֹו שְׁנִיעַמֵּל לְרַיְחָ: ¹⁶ גַּם
 כָּל־יִמְיוֹ בְּתַשְׁךְ יַאֲכֵל וְכָעַס הַרְבָּה וְחַלְיוֹן וְקַצְף: ¹⁷ תְּנָהָ
 אֲשֶׁר־רָאִיתִי אָנָי טֹוב אֲשֶׁר־יִפְהָה לְאַכְוֹל־זְלֶשֶׁתּוֹת וְלַרְאֹות
 טְוָה בְּכָל־עַמְלָוּ וְשְׁנִיעַמֵּל תְּתִחְתָּ הַשְּׁמָשׁ מַסְפָּר וּמַיְהִיחֵי
 אֲשֶׁר־גַּתְנוּ־לָו הָאֱלֹהִים כִּירְהֹוֹא חַלְקוֹ: ¹⁸ גַּם כָּל־הָאָדָם
 אֲשֶׁר גַּתְנוּ־לָו הָאֱלֹהִים עַשְּׂרָ וְנַכְּסִים וְהַשְּׁלִיטָו לְאַכְלָל מִתְנָנוּ
 וְלַשְׁעָת אֶת־חַלְקוֹ וְלַשְׁמָח בְּעַמְלָוּ זֹה מִפְתַּח אֱלֹהִים הִיא:
¹⁹ כִּי לֹא הַרְבָּה יַזְבֵּר אֶת־יְמֵי חַיּוֹ כִּי הָאֱלֹהִים מַעֲנָה
 בְּשִׁמְחוֹת לְבָוֹ:

6

¹ יִשְׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תְּתִחְתָּ הַשְּׁמָשׁ וְרָבָה הִיא
 עַל־הָאָדָם: ² אִישׁ אֲשֶׁר יַתְנוּ־לָו הָאֱלֹהִים עַשְׂרָ

ונכסים וכבוד ויאנו חסר לנפשו | מכל אשר-ויתאה
 ולאיישלטנו האלים לאכל מאננו כי איש נבריא כלנו
 זה הבעל ותלי רע הוא: ³ אם-יולד איש מה ושים
 רבות יתיה ורב | שיתנו ימיר-שנו ונפשו לא-תשבע
 מנדתובה ונמס-קבירה לא-תיתה לו אפרתי טוב מאננו
 הנפל: ⁴ כי-בחבל בא ובחשך יולד ובחשך שמוי יכשה:
⁵ גם-שם לא-ראה ולא ידע גחת לזה מזוה: ⁶ ואלו זה
 אף שנים פעמים וטובה לא ראה הלא אל-מקום אחר
 הכל הולך: ⁷ כל-עלם הAdam לפיהו ונמס-הנפש לא
 תפלא: ⁸ כי מה-יותר לחקם מנד-הקסיל מה-לענוי יורע
 להלך גדר התחאים: ⁹ טוב מראה עיניהם מה-לד-נפש גם-זה
 הבעל ורעות רוח: ¹⁰ מה-שחיה כבר נקרא שם ונדע
 אשר-הוא אדם ולא-יוכל לדין עם שהתקיף ממנוי: ¹¹ כי
 יש-דברים הרבה מרבים הבעל מה-יתר לאדם: ¹² כי
 מירידע מה-טוב לאדם בחזאים מס' ימירתמי הבעל
 ויעשם כאל אשר מיריגיד לאדם מה-יתיה אחריו תחת
 השם:

7

¹ טוב שם משמן טוב ויום הפטות מיום העלה: ² טוב
 לכת אל-בית-אבל מלכת אל-ቤת משתה באשר הוא
 סוף כל-האדם והחי ותנו אל-לבו: ³ טוב בעס משתק
 כיברלע פנים ייטב לב: ⁴ לב חכמים בית אבל ולב
 כסילים בית שמה: ⁵ טוב לשמע גערת חכם מ Alias
 שמע שיר כסילים: ⁶ כי כkol הטעירים פחת הופיע כן

שְׁתַק הַכְּסִיל וְגַמְזֵה הַבָּל: ⁷ כִּי הַעֲשָׂק יְהוָלֶל חַכְםָן וַיָּאֹבֶד אֶת־לִב מִתְנָה: ⁸ טוֹב אֲחִירִית דָּבָר מַרְאֵשֵׁתוֹ טוֹב אֲרֻךְ־רִיחַ מִגְבָּה־רוּחַ: ⁹ אֶל־תְּבַהַל בְּרוּמָה לְכָעָס כִּי כָּעָס בְּחִיק כְּסִילִים יְנוּחָ: ¹⁰ אֶל־הָאמָר מִה דָּיה שְׁהִימִּים הַרְאָשָׁנִים הַיוֹטָבִים מַאֲלָה כִּי לֹא מַחְכָּמָה שָׁאַלְתָּה עַל־זָה: ¹¹ טוֹבה חַכְמָה עַמְּנָחָה וַיְתַר לְרָאִי הַשְּׁמָשׁ: ¹² כִּי בָּצֵל הַחַכְמָה בָּצֵל הַבְּסִיף וַיְתַרְזֵן לְדַעַת הַחַכְמָה תְּחִיה בְּעַלְיהָ: ¹³ רָאָה אֶת־מְעָשָׂה הָאֱלֹהִים כִּי מַי יְכַל לְתַקֵּן אֶת אָשֶׁר עָוָתוֹ: ¹⁴ בַּיּוֹם טוֹבָה הַיוֹם בְּטוֹב וּבְיוֹם רַעָה רָאָה גַּם אֶת־זָה לְעַמְתָּזָה עַשְׂה הָאֱלֹהִים עַל־דְּבָרָת שְׁלָא יִמְצֵא הָאָרֶם אֲחִירִי מִאוֹמָה: ¹⁵ אֶת־הַכָּל רָאִיתִי בַּיּוֹם הַבָּלִי יִשְׁצַדֵּיק אֶבֶד בְּאַדְקָוּ וַיִּשְׁרַע מַאֲרִיךְ בְּרַעַתּוֹ: ¹⁶ אֶל־תְּהִי צְדִיק הַרְבָּה וְאֶל־תְּתַחַכֵּם יוֹתֵר לְפָנֶה תְּשָׁוּםָם: ¹⁷ אֶל־תִּרְשַׁע הַרְבָּה וְאֶל־תְּהִי סְכָל לְפָה תְּמוּתָה בְּלָא עַתָּה: ¹⁸ טוֹב אָשֶׁר תְּאַחַז בָּזָה וְגַם־מַזְהָא אֶל־תְּגַנֵּח אֶת־יְהָדָה כִּי־יְרָא אֶלְהִים יִצְאָא אֶת־כָּלָם: ¹⁹ הַחַכְמָה תְּעַז לְחַכְמָן מַעֲשָׂרָה שְׁלִיטִים אָשֶׁר הַיוֹם בָּעֵיר: ²⁰ כִּי אָרֶם אַיִן צְדִיק בָּאָרֶץ אָשֶׁר יַעֲשֵׂה־טוֹב וְלֹא יִחְטָא: ²¹ גַּם לְכָל־הַדְּבָרִים אָשֶׁר יְדַבֵּרוּ אֶל־תַּפְנֵן לְבָד אָשֶׁר לְאַתְּשָׁמֵע אֶת־עֲבָדָה מַקְלֵלָה: ²² כִּי גַם־בְּעָמִים רְבּוֹת יְדָע לְבָד אָשֶׁר גַּם־אֶת קָלְלָת אֶתְרִים: ²³ כָּל־זָה נְסִיתִי בְּחַכְמָה אָמְרָתִי אֲחַפְמָה וְהִיא רְחוּקָה מַפְנִי: ²⁴ רְחוּק מִה־שְׁתִיָּה וּעַמְקָה | עַמְקָה מַי יִמְצָאנוּ: ²⁵ סְבוֹתִי אֲנִי וְלֹבִי לְדַעַת וְלֹתָור וּבְקַשׁ חַכְמָה וְחַשְׁבּוֹן וְלְדַעַת רְשָׁע בְּסָל וְתְּסִכְלִות הַוְלָלוֹת: ²⁶ וּמַזְאָ

אָנִי מֵרַמְפּוֹת אֶת־הָאָשָׁה אֲשֶׁר־הִיא מִצּוֹדִים וְחַרְמִים לְבָה
אֱסֹורִים יָדֵיחַ טֻוב לְפָנֵי הָאֱלֹהִים יִמְלֹט מִפְנָה וְחוֹטָא
וְלֹכֶד בָּה : ²⁷ רָאָה זֹה מִצְאָתִי אָמְרָה קְהַלָּת אֶחָת לְאֶחָת
לִמְצָא חַשְׁבּוֹן : ²⁸ אֲשֶׁר עֲזָד־בְּקָשָׁה נֶפֶשִׁי וְלֹא מִצְאָתִי
אָדָם אֶחָד מִאלָף מִצְאָתִי וְאָשָׁה בְּכָל־אָלָה לֹא מִצְאָתִי
לְבָד רָאָה־זֹה מִצְאָתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם
יָשָׁר וְהַמָּה בְּקָשִׁוֹ חַשְׁבּוֹנוֹת רְבִים :

8

¹ מֵי כְּהַחְכָּם וְמֵי יוֹדֵעַ בְּשֶׁר דָבָר חַכְמַת אָדָם תְּאִיר פָּנָיו
וְעוֹפָנוֹ יִשְׁגַּנָּא : ² אֲנִי פִּי־מֶלֶךְ שְׁמֹר וְעַל דְּבָרַת שְׁבוּעָת
אֱלֹהִים : ³ אֶל־תְּבַהַל מִפְנֵינוֹ תָּלֵךְ אֶל־תְּעַמֵּד בְּרַבָּר בָּעַ
כַּי כָּל־אֲשֶׁר יִחְפֹּץ יִعָשָׂה : ⁴ בְּאַשְׁר דְּבָר־מֶלֶךְ שְׁלֹטֹן וְמֵי
יִאָמֶר־לָנוּ מִה־תְּעַשָּׂה : ⁵ שׁוּמָר מִצָּה לֹא יִדְעַ דָבָר בָּעַ
וְעַת וּמִשְׁפְּט יִדְעַ לְבָבָּךְ : ⁶ כַּי לְכָל־חַפְץ יִשְׁעַת וּמִשְׁפְּט
כִּירְעַת הָאָדָם רֶבֶה עַלְיוֹ : ⁷ כִּירְאִינְגַּנוֹ יִדְעַ מִה־שִׁיחָה כִּי
כְּאֲשֶׁר יִדְיָה מַי גַּנְיד לֹא : ⁸ אֵין אָדָם שְׁלִיט בָּרוּחַ לְכָלוֹא
אֶת־הָרָיוֹחַ וְאֵין שְׁלֹטֹן בְּנֹום הַפְּנִוָּת וְאֵין מִשְׁלָחָת בְּמַלְחָמָה
וּלְאִימְלָט רְשֻׁעָת־בָּעַלְיוֹ : ⁹ אֶת־כָּל־זֹה רְאוּתִי וְנוֹתֵן
אֶת־לְבִי לְכָל־מִעָשָׂה אֲשֶׁר נִعְשָׂה תְּחִתְהַשְּׁמֵשׁ עַת אֲשֶׁר
שְׁלֹטַת הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לֹא : ¹⁰ וּבָלֵן רְאוּתִי רְשֻׁעִים קְבָרִים
וּבָאוּ וּמִמְקוּם קְדוֹשָׁה יְהִלְכוּ וּוּשְׂתְּכִחוּ בָּעֵיר אֲשֶׁר כּוֹעַשׂ
גַּמְזָה הַבָּל : ¹¹ אֲשֶׁר אַיְוָנְעָשָׂה בְּתָנָם מִעָשָׂה הַרְעָה מִהְרָה
עַל־כֵּן מְלַיא לִבְנֵי־הָאָדָם בָּהָם לְעָשָׂות רַע : ¹² אֲשֶׁר
חַפְאָעָשָׂה רַע מֵאָת וּמֵאָרֵךְ לֹא כִּי גַּמְזָע אָנִי אֲשֶׁר

יְדַעַת־טוֹב לִירָא הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירָאו מִלְפָנָיו: ¹³ וּטוֹב לְאַדִּיתָה לְרֹשֶׁע וּלְאַיָּאָרֵיך יְמִינָם בְּאֶל אֲשֶׁר אַיָּנוּ יִרָא מִלְפָנָי אֱלֹהִים: ¹⁴ יְשַׁהַבְלָא אֲשֶׁר נִعְשָׂה עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִשְׁצַחְקִים אֲשֶׁר מִגְנִיעַ אֱלֹהִים כְּמִعְשָׂה חֲרֵשִׁים וַיִּשְׁצַחְקִים שְׁמִגְנִיעַ אֱלֹהִים כְּמִعְשָׂה הַצְדִיקִים אֲמָרָתִי שְׁנָמָצָה הַכָּל: ¹⁵ וִשְׁבַחְתִּי אֱנוֹת־הַשְׁמָךְ אֲשֶׁר אַיָּוֹן־טוֹב לְאָדָם תַּחַת הַשְׁמָשׁ כִּי אָסֵם־לְאַכְול וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁמוֹחַ וְהַוָּא יַלְגַע בַּעֲמָלוֹ יְמִי חַיָּיו אֲשֶׁר־גַנְטוּ לְ

הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשְׁמָשׁ: ¹⁶ כַּאֲשֶׁר נִתְחַתִּי אֶת־לְבִי לְדֻעַת חִכְמָה וְלִרְאוֹת אֶת־הַעֲנוֹן אֲשֶׁר נִعְשָׂה עַל־הָאָרֶץ כִּי גַם בַּיּוֹם וּבְלִילָה שְׁנָה בְּעִינֵינוּ אַיָּנוּ רָאָה: ¹⁷ וְרָאָתִי אֶת־כָּל־מִعְשָׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא יוּכֶל הָאָדָם לְמַצּוֹא אֶת־הַמִּעְשָׂה אֲשֶׁר נִعְשָׂה תַּחַת־הַשְׁמָשׁ בְּשֶׁל אֲשֶׁר יַעֲמֶל הָאָדָם לְבַקֵשׁ וְלֹא יִמְצָא וְגַם אָסֵם־אָמֵר הַחֲכָם לְדֻעַת לֹא יוּכֶל לִמְצָא:

9

¹ כִּי אֶת־כָל־זֹה נִתְחַתִּי אֶל־לְבִי וְלִבּוֹר אֶת־כָל־זֹה אֲשֶׁר הַצְדִיקִים וְהַחֲכָמִים וְעַבְדִיָּהָם בֵּין הָאֱלֹהִים גַם־אֲהַבָה גַם־שְׁנָה אֵין יָדָע הָאָדָם הַכָּל לִפְנֵיהֶם: ² הַכָּל כַּאֲשֶׁר לְכָל מִקְרָה אֶחָד לְצִדְיק וּלְרֹשֶׁע לְטוֹב וְלְטוֹר וְלְטָמֵא וְלְזָבֵח וְלְאַשְׁר אַיָּנוּ זָבֵח כְּטוֹב כְּחֹטָא הַנְשָׁבֵע כַּאֲשֶׁר שָׁבּוּעָה יָרָא: ³ זֹה וּרְע בְּכָל אֲשֶׁר־גַנְעָשׂ תַּחַת הַשְׁמָשׁ כִּי־מִקְרָה אֶחָד לְכָל וְגַם לְבִבְנֵי־הָאָדָם מַלְאָלָע וְהַוְילָות בְּלִבְבָם בְּחִיָּהֶם וְאַחֲרֵי־אֱלֹהִים: ⁴ כִּי־מַיְאָשֶׁר יִבְחַר אֶל כָּל־הַחִיִּים יִש בְּטַחַונ כִּי־לְכָל בַּחַי הָוָא

טוב מז'ה אריה הפתה: ⁵ כי החיים יודעים שימתו והפתה
אין יודעים מאומה ואין עוד להם שקר כי נשכח וכרם:
⁶ גם אהבתם גם שנאתם גם קנאיהם כבר אבדה ותלו
אין להם עוד לעולם בכל אשר נעשה תחת השם: ⁷ אך
אכל בשמחה לחם ושתה בלב-טוּב יינך כי כבר ראה
האלים את-מעשיך: ⁸ בכל-עת יהו בנדיך לבנים ושם
על-ראשך אל-יחסך: ⁹ ראה חיים עם-אשה אשר-אתבת
כל-ימי חיך אשר נתן לך פחת השם כל ימי
הבלך כי הוא חלק בחיים ובועלך אשר-אתה עמל
חתחת השם: ¹⁰ כל אשר תמצא ידרך לעשות בכתך עשה
כי אין מעשה וחשבון ו דעת וחכמה בשאול אשר אתה
הילך שפה: ¹¹ שבתי וראה חחת-השם כי לא לקלים
המרוץ ולא לגבורים המלחמה וגם לא לחכמים לחם
ונם לא לבנים עשר וגם לא לירדים חן כידעת ובגע
יקירה את-כלם: ¹² כי גם לא ירד העלם את-עהו בקרים
שנאהחים במצודה רעה וכצפרים האחות בפח בהם
יוקשים בני האדם לעת רעה כשתפול עליהם פתאם:
¹³ גם-זה ראייתי חכמה חחת השם וגדולה היא אליו:
¹⁴ עיר קפנה ואנשי בה מעט ובאליה מלך גדור
וסבב אותה ובניה עליה מצורים גדללים: ¹⁵ ומצא בה איש
מסכן חלים ומילטהו את-העיר בחכמהו ואדם לא זכר
את-האיש המשקון ההורא: ¹⁶ ואמרתי אני טובח חכמה
גבירה וחכמה המשקן בזיה וברבי אינם נשמעים:
¹⁷ דברי חכמים בנתת נשמעים מזעקה מושל בפסילים:

¹⁸ טוֹבָה חִכְמָה מַכְלֵי קָרְבָּן וְחוֹטָא אֶחָד יַאֲבֹד טוֹבָה
תְּרֵבָה:

10

¹ זָכוּבֵי פָּנִית יְבָאֵשׂ יְבַע שָׁמָן רֹקֵחַ יִקְרֵר מִחְכָמָה
מִכְבּוֹד סְכָלוֹת מַעַט: ² לְבָבָ חִכְמָם לִימִינֹנוֹ וְלֶבֶב כְּסִיל
לְשָׁמָאלֹו: ³ וּגְמִידְבָּרְךָ כַּשְּׁהַסְּכָל הַלְּדָקָה לְבָבוֹ חִסְרָה וְאָמָר
לְכָל סְכָל הוּא: ⁴ אַמְדָרִיחַ הַמּוֹשֵׁל תְּעִלָּה עַלְיָה מִקּוֹמָה
אֶל-פְּנֵיהֶنֶּה כִּי מַרְפֵּא גְּזִיעָה חַטָּאתִים גְּדוּלִים: ⁵ יִשְׁרָאֵל רְאִיתִי
תְּחִתָּה חַשְׁמָשׁ כְּשַׁנְגָּה שִׁיצָא מַלְפֵנִי דְּשָׁלִיט: ⁶ נִתְןֵן הַפְּכָל
בְּמַרוֹמִים רְבִים וּעֲשִׂירִים בְּשָׁפֵל יוֹשְׁבָיו: ⁷ רְאִיתִי עַבְדִים
עַל-סִיסִים וּשְׁרִים הַלְּכִים כַּעֲבָדִים עַל-הָאָרֶץ: ⁸ חִפְרֵר
גּוֹמֵץ בּוֹ יִפְולֵל וּפְלִיזׁ גָּדָר יוֹשְׁכָנוּ נִנְחָשׁ: ⁹ מִסְעֵי אֲבָנִים
יַעֲצַב בָּהָם בְּזַקְעָע עֲצִים יוֹסְכֵן בָּם: ¹⁰ אַמְדָקָה הַפְּרָזָל
וְהַוָּא לְאַ-כְּנִים קַלְלָל וְחַזְוִילִים גַּבְרָר וְיַהְרֹון הַכְּשִׁיר חִכָּמָה:
¹¹ אַמְדִישָׁד הַנְּחָשׁ בְּלוֹא-לְלָחֵשׁ וְאַיִן יוֹתְרֹן לְבָעֵל הַלְּשׁוֹן:
¹² דְּבָרֵי פִּיחָצָם תָּנוּ וְשִׁפְתּוֹת כְּסִיל הַבְּלָעָנוּ: ¹³ תְּחִלָּת
דְּבָרִידְפִּיהִי

סְכָלוֹת וְאַחֲרִית פִּיהִו הַוְלָלוֹת רְעָה: ¹⁴ וְהַפְּכָל נִרְבָּה
רְבָרִים לְאַ-יְדָעָה אָדָם מִה-שִׁיחָה וְאַשְּׁר יְהִי מְאַחֲרִיו
מִי יַגְדֵּל לוֹ: ¹⁵ עַמְלָה הַכְּסִילִים תִּינְגַּעַנוּ אַשְּׁר לְאַ-יְדָעָה לְלִכְתָּה
אֲלָ-עִיר: ¹⁶ אַיְ-לָךְ אָרֶץ שְׁמַלְכָךְ גַּעַר וְשְׁרִיךְ בְּבָקָר
יַאֲכָלוּ: ¹⁷ אַשְׁר-יךְ אָרֶץ שְׁמַלְכָךְ בְּזַ-חֲזָרִים וְשְׁרִיךְ בְּעֵת
יַאֲלָלוּ בְּגַבּוֹרָה וְלֹא בְּשִׁתְוָה: ¹⁸ בְּעַצְלָתִים יַמְעַךְ הַמְּקָרָה
וּבְשָׁפְלוֹת יְדִים יַדְלֵף הַבִּתָּה: ¹⁹ לְשֻׁחָק עַשְׁמָם לְחָם וְיַיִן

ישמח חיים ותכסף יגענה אֶת-הַכָּלֶל: ²⁰ גם במדעך מלך אל-חקלְל ובחדרי משכבה אל-חקלְל עשיר כי עזף הרים יוליך אֶת-הַקּוֹל ובעל הכנפים נגיד דבר:

11

¹ שלח לחרמך על-פני המומים כירברב הימים תמצאו:
² תוחלק לשבעה ונם לשמונה כי לא תרע מההייה רעה על-הארץ: ³ אם-יטלו העבים גשם על-הארץ יריקו ואם-יטול עז בדרום ואם בצפון מקום שייפול העז שם יודה: ⁴ שמר ריח לא יזרע וראה בעבים לא יקוצר: ⁵ כאשר איןך יורע מהחרד הרוח בעצים בבטן תמלאה בכח לא תדע את-משתה האלים אשר יעשה אֶת-הַכָּלֶל: ⁶ בבקר זרע את-זרעה ולערב אל-פנעה יגד כי איןך יורע אי זה יקשר הגזה או זה ואם-שניהם כאחד טוביים: ⁷ ומתק האור וטוב לעיניהם לראות אֶת-השְׁמֵשׁ: ⁸ כי אם-שנים חרבה וחייה האדם בכלם ישמח ויונבר אֶת-ימני החשך כירבה יהי כל-שבא הכל: ⁹ שמח בחויר בילדותיך ויטיבך לבך בימני בחורותך ותהלך ברקבי לך ובמראה עגינה ורע כי על-כל אלה יביאך האלים במשפט: ¹⁰ והסר בעס מלבה והعبر רעה מבשרך כירחילדות והשחורות הכל:

12

¹ זכר אֶת-בּוֹרָאיך בימי בחורתך עד אשר לא-יבואו ימי הרעה והגינו שנים אשר האמר אין-לי בהם חפות:

² עַד אֲשֶׁר לֹא-תִחְשֹׁךְ הַשְּׁמֵשׁ וְהָאָור וְתִירְחָ וְתִכְוְכִים
וְשָׁבּוּ הַעֲבִים אַתָּר הַגְּשָׁם: ³ בַּיּוֹם שִׁזְׁעוֹ שָׁמְרִי הַבָּיִת
וְהַחֲיוֹתָנוּ אֲנָשֵׁי הַחַיל וּבְטַלוֹ הַטְּחִנּוֹת כִּי מַעַטָּו וְחַשְׁכִּי
הַרְאֹות בְּאָרָבּוֹת: ⁴ וְסָגָרוּ דָּלְתִים בְּשָׂוֵק בְּשָׁפֵל קָוֶל
הַטְּחִנָּה וַיְקִוּם לְקוֹל הַצְּפֹור וַיָּשַׁחַד כָּל-בָּנּוֹת הַשִּׁיר:
⁵ גַּם מְגֻבָּה יְרָאֹו וְתִתְחַתְּפִים בְּלֶרֶךְ וַיְגַאנֵּץ הַשְׁקָדָל וַיִּסְתַּבֵּל
הַחֲנָב וְחַפֵּר הַאֲבִינָה כִּי-הַלְּךְ הָאָדָם אֶל-בֵּית עֹזְלָמוֹ
וְסָבָבוּ בְּשָׂוֵק הַסְּפָדִים: ⁶ עַד אֲשֶׁר לֹא-יַרְחַק חַבֵּל הַכְּסָף
וְחַרְץ גָּלָת הַזָּהָב וְתִשְׁבַּר כֶּרֶל עַל-הַמְּבָיעַ וְגַרְזִין הַגְּלָגָל
אֶל-הַבָּרוֹר: ⁷ וַיָּשַׁב הַעֲפָר עַל-הָאָרֶץ כְּשַׁתִּיה וְהַרְיוֹחַ תְּשִׁוְבָה
אֶל-הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְנָה: ⁸ הַבָּל הַבָּלִים אָמַר הַקּוֹהֶלֶת
הַכָּל הַכָּל: ⁹ וַיָּתַר שְׁתִיָּה קָהָלָת חָכָם עוֹד לִפְדָּד-עַתָּה
אֶת-הָעָם וְאָנוּ וְחַקְרֵר תָּקוֹן מִשְׁלִים תְּרֵבָה: ¹⁰ בַּקְשׁ קָהָלָת
לְמַצֵּא דְּבָרֵי-חַפֵּץ וְקַחְוּ בָּשָׂר דְּבָרֵי אָמָת: ¹¹ דְּבָרֵי
חַכְמִים כְּפָרְבָּנוֹת וּכְמִשְׁמָרוֹת נְטוּעִים בְּעַלְיָא אֲסֶפֶת נְתָנוֹ
מְרַעָה אֶחָד: ¹² וַיָּתַר מִהְמָה בְּנֵי הַזָּהָר עֲשֹׂות סְפָרִים
תְּרֵבָה אֵין קָז וְלֹתֶג תְּרֵבָה יָגַעַת בָּשָׂר: ¹³ סָוף דְּבָר
הַכָּל נִשְׁמַע אֶת-הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת-מִצְוֹתָיו שְׁמֹר כִּי-זֶה
כָּל-הָאָדָם: ¹⁴ כִּי אֶת-כָּל-מִעְשָׁה הָאֱלֹהִים יְבָא בְּמִשְׁפָט
עַל כָּל-גָּעָלִים אֶסְ-טָוב וְאֶסְ-רָע:

הקודש כתבי

**The Hebrew Old Testament, Westminster Leningrad
Codex**

Public Domain

Language: עֲבָרִית (Hebrew)

Dialect: Biblical/Ancient

Lemma and morphology data are licensed under a Creative Commons Attribution- ShareAlike license (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>). For attribution purposes, credit the Open Scriptures Hebrew Bible Project. The text of the WLC remains in the public domain.

2017-12-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 31 Aug 2023

d1a7663b-2d06-5130-ae51-1db48e8c0710